

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Petra Mikeše v právní věci žalobce: **Y. L.**, zast. Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Oveňecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 4. 2015, čj. OAM-205/ZA-ZA04-K07-2015, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2017, čj. 4 Az 15/2015- 43,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., advokátu, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **4 114 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 13. 4. 2015 neudělilo Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) žalobci mezinárodní ochranu dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný neshledal pro udělení mezinárodní ochrany dostatečné tvrzení žalobce, že na Ukrajině probíhá mobilizace a musel by nastoupit na vojenskou službu.

[2] Žalobce konkrétně uvedl, že na Ukrajině žil v obci Č. v Zakarpatí. V listopadu 2014 přijel na pozvání svého bratra do České republiky; od té doby odjel dvakrát na Ukrajinu a vždy se opět na pozvání bratra vrátil zpět do České republiky. Mezitím byl z Ukrajiny telefonicky informován, že mu přišel povolávací rozkaz. Žalobce nechce nastoupit vojenskou službu a účastnit se války. Doplnil, že v armádě slouží jeho bratranec, který už je tam rok a půl a nechtěl ho pustit domů. Žalobce se nechce dostat do stejné situace. Je si vědom toho, že mu za neuposlechnutí povolání do armády hrozí trest, přesně neví jaký. Proto se nechce vracet na Ukrajinu. Předpokládá, že zůstane v České republice, kde žije trvale všichni jeho sourozenci; na Ukrajině už má pouze rodiče.

Žádné jiné potíže na Ukrajině neměl, jediným problémem je válka. Nemá tam práci a žádné možnosti, v České republice by rád studoval.

[3] Žalovaný neshledal, že by žalobce mohl na Ukrajině pociťovat odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Konstatoval, že zhoršená bezpečnostní situace panuje na Ukrajině ve dvou z celkového počtu 24 oblastí, na které je Ukrajina rozdělena. Ve zbytku země je bezpečnostní situace nezměněná a zcela stabilní. Žalobce žil před svým odjezdem v Zakarpatské oblasti, kde k ozbrojeným konfliktům nedochází a kterých se zmíněná zhoršená bezpečnostní situace vůbec netýká. Ozbrojený konflikt ve východní části Ukrajiny nedosáhl takových rozměrů, aby konkrétně žalobce mohl bezprostředně ohrožovat na životě. Ve vztahu k možnému povolání do armády žalovaný uvedl, že snaha vyhnout se nástupu do armády není sama o sobě důvodem pro udělení azylu, zejména pokud se týká všech bojeschopných mužů.

[4] Žalovaný neshledal na základě tvrzení žalobce ani důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Nutnost vykonat vojenskou službu nelze vnímat jako vážnou újmu, neboť se jedná o jednu ze základních občanských povinností, a stejně tak nelze za vážnou újmu považovat případný postih, kterému by žalobce byl vystaven, pokud by odmítl výkon vojenské služby nastoupit. Žalovaný nezpochybnil existenci probíhajícího ozbrojeného konfliktu na východní Ukrajině. V případě žalobce však dospěl k závěru, že mu návratem do vlasti nehrozí vážné individuální ohrožení života, neboť na Ukrajině neprobíhá takový ozbrojený konflikt, jehož důsledky by pro žalobce představovaly vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

[5] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) názoru žalovaného přisvědčil a žalobu proti jeho rozhodnutí rozsudkem napadeným kasační stížností zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku žalobce (dále jen „stěžovatel“) předně namítl, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav. Nesouhlasí s názorem, že účast v armádě je běžnou občanskou povinností, neboť tento závěr neodpovídá čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice č. 2004/83/ES ani judikatuře Nejvyššího správního soudu. Stěžovatel v této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, čj. 5 Azs 4/2004-49, dále rozsudek ze dne 9. 6. 2008, čj. 5 Azs 18/2008-83, nebo rozsudek ze dne 7. 8. 2012, čj. 2 Azs 17/2012-44. Odmítnutí plnění vojenské služby může ovšem být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v případě, že by bylo v rozporu s náboženským nebo jiným přesvědčením, svědomím a dále i za situace, kdy žadatel odmítá plnit vojenskou povinnost proto, že by byl pravděpodobně nucen páchat zločiny proti lidskosti, míru, vojenské a jiné obdobné zločiny definované kvalifikační směrnici.

[7] Městský soud se uvedené argumentaci stěžovatele nevěnoval s odůvodněním, že tyto námitky poprvé vznesl až v žalobě. Stěžovatel je však cizinec, od kterého nelze předpokládat detailní znalost právních předpisů a povědomí o tom, jaké všechny informace jsou pro žalovaného relevantní. Žalovaný si měl tyto informace zjistit sám, případně stěžovatele vést k osvětlení věci vhodnými otázkami. Žalovaný byl povinen

zjistit, zda se strana konfliktu, na které by byl stěžovatel povinen bojovat, nedopouští nebo v minulosti nedopouštěla válečných zločinů, zločinu proti lidskosti či míru. Žalovaný ani městský soud se v této souvislosti nevypořádali s námitkou, že stěžovatel odmítá kvůli svému svědomí páchat zločiny proti civilnímu obyvatelstvu, přátelům a známým.

[8] Stěžovatel je dále přesvědčen, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. b) a c) zákona o azylu. Navzdory tvrzení městského soudu, že konflikt na Ukrajině není totálním konfliktem, je přesvědčen, že se jedná o občanskou válku, která má dopady na civilní obyvatelstvo po celém území Ukrajiny. Nesouhlasí ani se závěrem městského soudu, dle kterého se žalovaný dostatečně vypořádal s otázkou špatného zacházení. Tomu by mohl stěžovatel čelit v případě, že by odmítl nastoupit vojenskou službu. Poukázal přitom na útoky ze strany státu i paramilitárních jednotek na osoby, které současnou vládu nepodporují.

[9] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti zopakoval některé argumenty uvedené v jeho rozhodnutí, ztotožnil se se závěry městského soudu a navrhl kasační stížnost odmítnout pro nepřijatelnost.

III. Hodnocení Nejvyššího správního soudu

[11] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud po posouzení přípustnosti kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[12] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[13] Nejvyšší správní soud konstatuje, že v posuzované věci nevyvstala žádná právní otázka, která by doposud nebyla judikaturou Nejvyššího správního soudu řešena.

[14] Stěžejním důvodem žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany je jeho odmítání aktivní účasti v probíhajícím vojenském konfliktu v roli brance.

[15] Problematikou odmítání služby v armádě jakožto azylově relevantního důvodu se Nejvyšší správní soud zabýval opakovaně (ve vztahu k aktuálnímu konfliktu na Ukrajině např. v usnesení ze dne 17. 6. 2015, čj. 6 Azs 86/2015-31, či ze dne 20. 4. 2016, čj. 2 Azs 67/2016-24). Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu „[s]amotné odmítání tedy odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu ještě nezakládá, a to ani tehdy, pokud by výkon vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu. Může je zakládat, pokud je odůvodněno reálně projeveným politickým nebo náboženským přesvědčením“ (rozsudky ze dne 29. 3. 2004, čj. 5 Azs 4/2004-49, či ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44).

[16] Odmítání nástupu k výkonu vojenské služby, která je ve státě původu povinná, nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, zvláště není-li takové odmítání spojeno s reálně projeveným přesvědčením, ať už politickým, náboženským či morálním. Stěžovatel namítal, že na rozpor válečného konfliktu s jeho svědomím, ze kterého implicitně dovozuje odpor k páchání válečných zločinů, tvrdil v průběhu celého azylového řízení. To je ovšem zcela v rozporu s obsahem správního spisu, jak ostatně konstatoval již městský soud. Stěžovatel otázku svého svědomí při případném zapojení do bojových akcí vznesl teprve v žalobním řízení. Bez ohledu na to, že s touto informací nemohl pracovat žalovaný, by takové tvrzení bylo důvodem pro udělení azylu ve zcela výjimečném případě (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, čj. 6 A 509/94-27).

[17] V návaznosti na shora citovanou judikaturu Nejvyššího správního soudu, na kterou v této souvislosti poukázal stěžovatel v kasační stížnosti, odkazuje Nejvyšší správní soud např. na svá usnesení ze dne 15. 11. 2016, čj. 5 Azs 148/2016-35, a ze dne 15. 6. 2016, čj. 4 Azs 72/2016-29, v nichž se podrobně vyjadřuje k jejich relevanci ve skutkově obdobné situaci žadatele.

[18] Pro úplnost Nejvyšší správní soud v souvislosti s výkonem vojenské služby na Ukrajině upozorňuje na svou dřívější judikaturu, kdy např. v usnesení ze dne 11. 8. 2016, čj. 2 Azs 135/2016-34, konstatoval, že „[p]okud stěžovatel vyjádřil obecný politický nesouhlas s účastí na bojových operacích probíhajících na východě Ukrajiny, je v dané věci třeba upozornit na informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 10. 2015, č. j. 115045/2015-LPTP, ve které se uvádí, že „[p]odmínky výkonu základní vojenské služby jsou na Ukrajině standardní. Vojáci základní vojenské služby nejsou povoláváni do zóny ATO (tj. antiteroristické operace), mohou se ale rozhodnout dobrovolně. (...) Vyhýbání se převzetí povolávacího rozkazu není kvalifikováno jako trestný čin. (...) Institut alternativní služby byl v minulém roce znovu zaveden. Vojáci základní vojenské služby mohou odmítnout sloužit například z náboženských důvodů a nastoupit na alternativní službu, klasicky je služba vykonávána v nemocnicích. Na základě rozhodnutí prezidenta Ukrajiny nesmí voják základní služby sloužit v zóně ATO, pokud se k tomu dobrovolně nerozhodne. Pro vyslání do zóny ATO musí voják projít tříměsíčním výcvikem a následně je začleněn do týlu. (...) Jak již bylo uvedeno, ve většině případů službu povolávání nenastoupí, protože se vyhýbají převzetí, což ale není kvalifikováno jako trestný čin a vojenská prokuratura se tím tudíž nezabývá.“ Z citované informace Ministerstva zahraničních věcí tak jasně vyplývá, že případná účast stěžovatele na vojenské operaci probíhající na východě Ukrajiny (tj. antiteroristické operaci) je odvislá od jeho vlastního rozhodnutí, jde v podstatě o dobrovolné rozhodnutí stěžovatele. Nutno zopakovat, že samotná

vojenská služba na Ukrajině je hodnocena jako standardní, přičemž navíc existuje i možnost tzv. alternativní služby. S odkazem na tyto skutečnosti, tak nelze v obecném tvrzení stěžovatele týkajícím se odmítání účasti na „politické válce“ na Ukrajině spatřovat konkrétní důvod, který by udělení mezinárodní ochrany jeho osobě odůvodňoval.“

[19] Ve vztahu k možnému udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu je třeba vycházet z tzv. třístupňového testu, který Nejvyšší správní soud formuloval v rozsudku ze dne 13. 3. 2009, čj. 5 Azs 28/2008-68, ze kterého vyplývá, že „[p]ro existenci skutečně vážné újmy zakotvené v § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu musí být kumulativně splněny následující podmínky: (1) země původu žadatele o mezinárodní ochranu se nachází v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu; (2) žadatel o mezinárodní ochranu je civilista; (3) žadatel o mezinárodní ochranu by byl v souvislosti s tímto konfliktem v zemi původu vystaven vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného (nerozlišujícího) násilí“.

[20] Stěžovatel jemu hrozící vážnou újmu váže na svoji možnou budoucí účast v ozbrojeném konfliktu v roli brance, vojáka. V tomto postavení by se skutečně mohl nalézat v oblasti ohrožené vnitřním ozbrojeným konfliktem, avšak zároveň by jako voják přestal splňovat druhou podmínku zmiňovaného testu, tedy že je žadatel civilistou. Z pohledu hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu je tedy na žadatele pohlíženo jako na civilistu, který dosud nebyl fakticky odveden. Sama skutečnost, že by mohl být jako voják vyslán do oblasti ozbrojeného konfliktu, též nezakládá na základě výše citovaného testu existenci vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

[21] Stěžovatel dále namítal, že mu žalovaný měl v rámci pohovoru pomoci unést břemeno tvrzení, jestliže stěžovatelem tvrzené okolnosti nasvědčovaly tomu, že mu svědčí některé azylově relevantní skutečnosti. Nejvyšší správní soud uvádí, že namítaná povinnost správního orgánu „vést pohovor tím směrem, aby jeho výsledek byl dostatečně konkrétní pro potřeby udělení azylu“, se vztahuje na případy, „[v]yskytne-li se při pohovoru určitá okolnost, která nasvědčuje tomu, že žadatel mohl být pronásledován pro uplatňování politického práva a svobody nebo má odůvodněný strach z pronásledování státní mocí z důvodů stanovených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.“ (srov. rozsudek ze dne 24. 2. 2004, čj. 6 Azs 50/2003-89). Obsah výpovědi žadatele tedy musí některému z azylově relevantních důvodů nasvědčovat. Povinnost správního orgánu pomoci žadateli unést břemeno tvrzení nemůže být do takové míry široká, aby správní orgán zavazovala za žadatele dovozovat i jeho ryze individuální vnitřní výhrady svědomí vůči probíhajícímu ozbrojenému konfliktu. Stále totiž platí, že primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel o udělení mezinárodní ochrany, z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích řízení o udělení mezinárodní ochrany vychází. V daném případě však pro namítaný postup žalovaného žádná tvrzení stěžovatele nenásvědčovala.

[22] Stěžovatel v této souvislosti dále namítal nedostatečné zjištění skutkového stavu. Nejvyšší správní soud ověřil, že žalovaný vycházel např. z Informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHC) ze dne 15. 1. 2015, Zprávy Freedom House ze dne 28. 1. 2015, Výroční zprávy Human Rights Watch ze dne 29. 1. 2015, Výroční zprávy

Amnesty International ze dne 25. 2. 2015 a dalších. Zprávy organizací Amnesty International nebo Human Rights Watch jsou obecně vnímány jako dostatečně objektivní a nezávislý zdroj informací. Nejvyšší správní soud v tomto ohledu neshledal v postupu žalovaného ani městského soudu žádné pochybení.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Pro shora uvedené Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání, neboť kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Posuzovaná věc se netýká právních otázek, které dosud nebyly řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, ani těch, které jsou judikaturou řešeny rozdílně, přičemž nebyl shledán důvod pro přistoupení k judikatornímu odklonu. Nejvyšší správní soud neshledal ani zásadní pochybení městského soudu, ať už v podobě nerespektování ustálené a jasné soudní judikatury, či ve formě hrubého pochybení při výkladu hmotného nebo procesního práva. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[24] Výrok o náhradě nákladů řízení se při odmítnutí kasační stížnosti opírá o § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.

[25] Ustanovenému advokátovi se dle § 35 odst. 8 s. ř. s. s přihlédnutím k § 7 bodu 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přiznává odměna za zastupování 3 100 Kč za jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč, celkem částka 3 400 Kč. Ustanovený advokát je plátcem DPH, Nejvyšší správní soud proto přiznanou odměnu zvýšil o tuto daň, tedy na částku 4 114 Kč, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. května 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu